

Volgen - Wie volg ik?

Tochtgenoten van Sint Frans thema 2023

*Auteurs: Jan Peter Axelsson, Anders Mårtensson, Ulla Mårtensson
Bijdragen van: Annie Axelsson, Birgitta Jansson*

Inleiding

Dit document beoogt een inleiding te geven op het thema voor 2023 - *Te volgen - wie volg ik?* Het is geschreven door een team en dit is wellicht te merken aan verschillen in stijl en taal in de tekst. Het thema zelf komt voort uit de reflectie van een van ons (Ulla) over de achtergrond van de "Tochtgenoten van St. Frans" en over de manier waarop we nog steeds vasthouden aan het beeld dat de stichters hadden over het "volgen" van Sint Franciscus. Misschien moeten we, én als organisatie én als individu, ons denken over volgen opfrissen?

Deze tekst is het resultaat van een vrij lange periode van het delen van losse ideeën en gedachten. We vonden het wat moeilijk om een tekst te schrijven die het thema op een formele manier beschrijft. Het thema omvat zoveel aspecten van het leven en de menselijke natuur en is zo nauw met individuen verbonden dat we begrepen dat we onszelf bij het schrijven bepaalde beperkingen moesten opleggen. Zo gaan we niet diep in op beschrijvingen van de menselijke natuur die het proces van volgen verklaren. Verder bespreken we alleen het volgen van een persoon, niet van een organisatie of van algemene trends in de samenleving. Onze methode bestaat voornamelijk uit het geven van voorbeelden, hetzij uit eigen ervaring hetzij van vrienden of literatuur.

Wij hopen dat wat we opgeschreven hebben zal leiden tot vruchtbare gedachtewisselingen in de situaties waarin het materiaal zal worden gebruikt. Vruchtbaar betekent dat onze gedachten zullen worden toegepast en verrijkt, zowel in theoretische zin als in het praktische leven van zowel de volgelingen als degene die gevolgd wordt.

Wij beginnen met onze visie op wat "volgen" in verschillende situaties betekent. Ook staan we stil bij de grote variatie in commitment tussen de volger en de gevolgde. De behoefte om iemand te volgen varieert sterk van persoon tot persoon en eveneens tijdens het leven van elke persoon. We gaan ook in op positieve en negatieve kanten van het volgen, in het besef dat dit een grote mate van subjectiviteit van onze kant met zich meebrengt. We zouden echter graag zien dat er discussies ontstaan over hoe we zowel het volgen in het algemeen als de vormen van het volgen (inclusief de sociale media) kunnen evalueren. Het vermogen om zowel de beïnvloeder/adviseur als de inhoud van wat wordt gezegd of geschreven te evalueren is volgens ons cruciaal.

Er worden voorbeelden gegeven van verschillende vormen van volgen. Een deel van het document bevat een korte beschrijving van wat de Bijbel zegt over het volgen van Jezus Christus, die mensen vaak uitnodigde om te volgen. Tot slot willen we terugkomen op de vraag naar Franciscus, zijn manier van volgen van Jezus en wat dat voor ons vandaag als Tochtgenoten van St. Frans zou kunnen betekenen.

1. De betekenis van "volgen"

Het is noodzakelijk te verduidelijken wat we bedoelen met "volgen", het hoofdbegrip van dit thema. Het blijkt dat dit woord in veel talen een andere betekenis kan hebben, afhankelijk van de situatie en de omstandigheden. Zo lijkt in de christelijke traditie "Jezus volgen" een radicale toewijding in te houden die de volgeling aanmoedigt Jezus na te volgen. In het Zweeds wordt dit uitgedrukt met het woord "efterfölja" (volgen, in iemands voetsporen treden). Een bekend boek, gepubliceerd in de 15e eeuw, geeft deze betekenis van volgen weer in de titel *De navolging van Christus* (in het Latijn *De Imitatione Christi*), van Thomas a Kempis.

Deze vorm van volgen komt voor binnen religieuze tradities, maar blijft daar niet toe beperkt. Ook op andere terreinen vinden we uiteenlopende manieren van navolging, bijvoorbeeld in de politiek. We zullen later in dit document terugkomen op het religieuze gebruik van het begrip, vooral in het deel met de Bijbelcitaten over het volgen van Christus.

Een bredere benadering van de mogelijke betekenis van volgen is vruchtbaar. In ons dagelijks leven zijn er tal van situaties waarin wij iemand anders volgen, en omgekeerd, d.w.z. waarin ik degene ben die gevolgd wordt. De voorbeelden variëren van tamelijk triviale zaken zoals advies over wat te kopen of te verkopen, tot meer

Belangrijke keuzes (werk, woonplaats) en zelfs de nog crucialere keuze van een partner voor het leven (inzoverre men kan zeggen dat men een partner kiest!). In deze gevallen kan "volgen" worden omschreven als "advies aannemen/geven", "geïnspireerd worden/inspireren", "leren"/"onderwijzen" enz. Zeker, de meest voorkomende situatie van volgen is wanneer leraren of ouders kinderen aanmoedigen "Doe mij na!" of "Volg mij!".

Men zou de verschillende interpretaties van volgen, zoals hierboven beschreven, kunnen karakteriseren aan de hand van de mate van commitment of toewijding van de volger. Aan de ene kant vinden we de zeer toegewijde volgeling, bijvoorbeeld de heilige Franciscus in zijn manier van volgen van Jezus Christus. Aan de andere kant kan er weinig toewijding zijn, bijvoorbeeld iemand die af en toe een "interessant" persoon "volgt" zonder enige ambitie te hebben om hem na te doen of zelfs maar advies van hem aan te nemen.

Commitment of toewijding geeft dus aan hoeveel gedrag en/of denken de volgeling overneemt van degene die gevolgd wordt. Tot nu toe hebben wij alleen gesproken over vrijwillig volgen, maar er zijn natuurlijk voorbeelden waarbij de volger wordt gedwongen om te volgen. Denk bijvoorbeeld aan het leger of aan landen of gemeenschappen die door dictators worden geregeerd. Er zijn ook situaties waarin de handhaving van de navolging kan variëren, bijvoorbeeld in scholen of op het werk. In dit document beperken we ons echter tot vrijwillige navolging.

Het is interessant om na te denken over de vraag waarom iemand een volger wordt, maar ook over de redenen waarom iemand een persoon wordt die gevolgd wordt. Waarschijnlijk zijn sommige mensen meer geneigd om leider te worden en hebben zij bepaalde gaven die hen geschikt maken voor die taak. Wie wat wordt, hangt ook af van de situatie. Het is niet ongewoon dat iemand in de ene situatie een volger wordt en in een andere situatie uitgroeit tot degene die gevolgd wordt. Een interessant voorbeeld is Dag Hammarskjöld, voormalig secretaris-generaal van de VN. Hij was duidelijk een leider en iemand die velen in bepaalde opzichten probeerden te volgen. Maar na zijn dood werd bekend dat hij zelf een toegewijd volgeling van Jezus Christus was. [Noot 2:1]

Uiteraard verschilt de behoefte om iemand te volgen van persoon tot persoon. Sommigen van ons herkennen geen bepaald rolmodel dat we willen volgen. Anderen hebben misschien gezocht naar iemand om te volgen zonder de juiste persoon te vinden. Om iemand te volgen moeten we die persoon vertrouwen. Vertrouwen heeft hier zowel betrekking op de persoon zelf als op wat de persoon zegt of schrijft. Het vermogen om dit te beoordelen is belangrijk in alle situaties van communicatie, maar misschien nog crucialer wanneer het gaat om het internet en de sociale media. We zullen hier later wat dieper op ingaan.

2. Beïnvloeders en volgers

Omdat we ook geïnteresseerd zijn in meer recente vormen van volgen (denk bijvoorbeeld aan de sociale media) gaan we hieronder wat dieper op dit onderwerp in. Voor miljoenen mensen zijn de termen "volgen" en "volger" nauw verbonden met het fenomeen "influencer" of "beïnvloeder". Dit fenomeen heeft zich de afgelopen 10 tot 15 jaar snel ontwikkeld, deels als gevolg van de beschikbaarheid van verschillende internetplatforms. Daartoe behoren "blogs" en een aantal sociale media zoals YouTube, Facebook, Instagram, TikTok enz. De enorme belangstelling voor het gebruik van internet – hetzij als beïnvloeder hetzij als volger - lijkt voort te vloeien uit de menselijke natuur. Dit geldt zowel voor de behoefte aan een rolmodel als voor de drang van sommigen om een leider te zijn of invloed uit te oefenen. De technologieën die zijn ontwikkeld als internetplatforms, sociale media, spelen duidelijk op deze menselijke eigenschappen in. Ook economisch gewin draagt bij aan de snelle groei. [Noot 2:2]

Een reflectie die men hier zou kunnen uitwerken is de paradox (schijnbare tegenstrijdigheid) van enerzijds de extreem individualistische cultuur die zich gedurende pakweg de laatste 20-30 jaar in de "westerse" samenleving heeft ontwikkeld en anderzijds de groeiende belangstelling voor het volgen van beïnvloeders van allerlei aard. De afwezigheid (of althans een geringe aanwezigheid) van een gemeenschappelijke culturele, religieuze en sociale omgeving speelt hierbij vermoedelijk een rol.

Onze observaties van wat de ontwikkeling van de sociale media zijn slechts indicatief. Om dieper op de verklaringen in te gaan, moet men zoeken in disciplines die de menselijke natuur en het menselijk gedrag beschrijven, bv. antropologie, psychologie, sociologie enz. Dat valt buiten het bestek van dit

document, en wij beperken ons tot observaties en voorbeelden die hopelijk zullen leiden tot reflecties en vruchtbare discussies onder de gebruikers van onze tekst.

Er zijn talrijke voorbeelden van influencers die erin geslaagd zijn verrassend veel volgers te krijgen. Men kan zich afvragen waarom dat zo is? Wat maakt iemand interessant genoeg om door miljoenen mensen gelezen/gehoord/gezien en bewonderd te worden? Veel van de aantrekkingskracht is natuurlijk dezelfde als de aantrekkingskracht van "idolen" van lang voor de uitvinding van het internet. Dat geldt voor muzikanten, acteurs (theater, film), sportsterren, en nog vele anderen. Maar er is ook een enigszins andere categorie influencers. Die hebben meer een mix van eigenschappen: zij hebben iets interessants te zeggen over een bepaald onderwerp, zij hebben een leuk of "cool" uiterlijk en zij slaan een toon aan waarbij de volger zich prettig en/of geamuseerd voelt. De volgende tekst geeft hier een paar voorbeelden van.

Over Therése Lindgren, een Zweedse influencer.

Interview met Annie Axelsson (15 jaar), een volger. Annie werd geïnterviewd door Ulla Mårtensson.

1. Wie is Therése? Wat vertelt haar blog ons?

Therése is een Zweedse influencer op Instagram en YouTube, ze staat geregistreerd als bedrijf en werkt met huidverzorgings- en make-up-producten. Ze heeft boeken geschreven en ze werkt aan projecten, deels met anderen en deels in haar eentje. Haar blog gaat over wat er achter de schermen gebeurt, in haar beroepsleven maar vooral in haar dagelijks leven of haar video's (bijvoorbeeld "Therése testing," een mini-serie waarin Therése verschillende bekende producten test).

2. Hoeveel volgers heeft ze?

Iets meer dan een miljoen op YouTube en haar video's zijn in het Zweeds.

3. Waarom denk je dat ze zoveel volgers heeft?

Ik denk dat ze veel volgers heeft omdat ze ons ook iets over geestelijke gezondheid en ziekte leert en omdat ze nogal open is over haar eigen ervaringen met angst en paniekaanvallen. Veel mensen kunnen zich met haar identificeren. Ze is een eerlijk, aardig en zeer attent persoon die zich ook inzet voor de kwestie van dierenrechten. Ze is gewoon een goed rolmodel.

4. Waarom volg je haar en hoe vaak?

Ik respecteer haar, en ik vind haar video's niet alleen grappig en vermakelijk, maar ook gezellig en ontspannend. Ik bekijk haar video's ongeveer een of twee keer per week, soms vaker en soms minder vaak. Ik vind het leuk wat ze met haar leven heeft gedaan.

5. Denk je dat ze je heeft beïnvloed en zo ja, op welke manier?

Ja, dat heeft ze. Ze heeft me aan het denken gezet over mijn houding tegenover bepaalde kwesties en over mijn geestelijke gezondheid en ze heeft me geïnspireerd om vaker vegetarisch te eten. Ik heb ook haar producten getest en toen ze een commerciële samenwerking aanging met Anamma kocht ik hun veganistisch voedsel en dat doe ik nog steeds. Ze inspireert me om extra goed voor mezelf te zorgen.

Op die manier heeft ze me beïnvloed. Ze is ook grappig. Thuiskomen en naar haar video's kijken kon soms een hoogtepunt van de dag/avond zijn.

Een ander type influencer is die met een politieke agenda. We weten allemaal dat de invloed van iemand die een politieke boodschap wil verspreiden vanaf een of ander internetplatform enorm kan zijn. In sommige gevallen kan dit leiden tot een goedaardige ontwikkeling wanneer bijvoorbeeld democratische waarden worden gesteund. De zogenaamde "Arabische lente" had bijvoorbeeld tot doel autoritaire regimes in verschillende Arabische landen af te zetten, te beginnen in Tunesië in 2010 en in Egypte in 2011. Een groot aantal mensen kwam bijeen om te protesteren. Vooral in Egypte werden zij geïnspireerd door influencers op de sociale media. Aanvankelijk boekte deze revolutionaire beweging enig succes en verspreidde zij zich naar andere landen. Op den duur waren er echter ernstige tegenslagen en werd de goede ontwikkeling die was ingezet de kop ingedrukt. In de meeste landen, op enkele uitzonderingen na, werd de situatie veel slechter dan voorheen.

Nog een ander voorbeeld van een influencer met een goed doel die erin geslaagd is een brede impact te hebben, wordt hieronder beschreven.

In 2011 begon het 8-jarige meisje te beseffen dat de volwassenen de natuur vervuild hadden. Ze leerde dat de zee vol zat met plastic afval. Inderdaad, nog maar een kind, maar ze vond dat er iets moest gebeuren. In 2015 werd het Akkoord van Parijs bereikt. Ze was zich bewust van de slappe maatregelen die politici in veel landen afgesproken hadden, zelfs in Zweden. Ze begon te spijbelen en buiten het Zweedse parlamentsgebouw in Stockholm te gaan zitten. Haar ouders vertelden haar dat ze naar school moest gaan. Het meisje weigerde. "Je moet," zeurden haar ouders. Toen werd het meisje ziek. De ouders zagen in dat het hun dochter ernst was en lieten haar één dag per week demonstreren. En het meisje nam haar poster mee en ging buiten het parlamentsgebouw zitten.

Haar naam is Greta.

Haar intentie was om de doelen uit het akkoord van Parijs van 2015 te bereiken en ze verwees telkens weer naar de klimaatwetenschappers, "Don't listen to me, listen to them" zei ze. Haar beweging "Fridays for Future" begon in 2018. Drie wereldwijde protestmarsen brachten in meer dan 120 landen over de hele wereld elk meer dan 1 miljoen deelnemers op de been, meest schoolkinderen. Greta heeft gesproken in vele wereldvergaderingen, in klimaatconferenties, in het World Economic Forum, in enkele parlementen in Europa, de VS en Canada, in het Europees Parlement. Ze heeft Armnold Schwarzenegger, Paus Franciscus I en Barack Obama ontmoet. Ze is door vele instanties onderscheiden. Time Magazine koos haar tot de persoon van het jaar 2019 omdat ze de wereldleiders aanspreekt op de hebzuchtige en onverantwoordelijke relatie van de mensheid met het enige thuis dat we hebben.

Door Birgitta Jansson

Er zijn echter ook veel influencers die andere doelen nastreven. Deze variëren van het verspreiden van "nepnieuws" over personen of organisaties tot het verspreiden van haat en het aanmoedigen tot

geweld om democratische instellingen te vernietigen, om nog maar te zwijgen over de toenemende creatie en verspreiding van "complottheorieën" via het internet. Sociale media spelen hierbij een belangrijke rol. Complottheorieën kunnen worden gecreëerd door een influencer, opgepikt door volgers en "gedeeld" in bijvoorbeeld Facebookgroepen. [Noot 2:3]

Een geraffineerdere manier van beïnvloeden is het verspreiden van nieuws dat voor een klein deel waar is, maar verder "fake" (nep) is. Dit kan moeilijk te doorzien zijn, als men de bron van het bericht en het bericht zelf niet kritisch beoordeelt. In de volgende paragraaf zullen wij nader ingaan op de noodzaak van enig onderscheidingsvermogen, met name bij het gebruik van sociale media of het zoeken naar informatie op het internet.

3. Over onderscheidingsvermogen

Het is altijd nodig geweest informatie en advies zorgvuldig te beoordelen, dus wat is er nu zo anders? Onnodig te zeggen dat het internet ons met enkele toetsaanslagen toegang geeft tot een enorme hoeveelheid informatie. Verder varieert de kwaliteit van het materiaal dat we krijgen als we zoeken sterk. De inhoud kan ook zonder kennisgeving veranderen.

Laten we het internet even vergelijken met een traditionele openbare bibliotheek. Op beide "plaatsen" kunnen we zowel informatie als allerlei soorten vermaak krijgen. In een bibliotheek wordt het beschikbare materiaal gekozen door een of andere commissie en is er een beperkt budget dat door politici wordt vastgesteld. Op het internet zijn organisaties en individuele personen vrij om materiaal te publiceren. Het budget lijkt onbeperkt, maar de beschikbaarheid of verspreiding van wat er is wordt tot op zekere hoogte bepaald door de "populariteit" en door de belangstelling van reclamebedrijven. Verder wordt materiaal in een bibliotheek gecategoriseerd en in verschillende rekken met soortgelijk materiaal geplaatst. Vaak is er een bibliothecaris die enige hulp kan bieden. Bij het zoeken op internet zijn we meer op onszelf aangewezen. We zoeken met onze eigen trefwoorden en -zinnen en de zoekresultaten kunnen afhangen van wat we eerder hebben gezocht, afhankelijk van de gebruikte zoekmachine. De zoekmachines kunnen topresultaten geven die zijn afgestemd op interessante koppen die andere mensen hebben aangetrokken. Hier is minder aandacht voor objectiviteit en neutraliteit dan in een bibliotheek zou je kunnen zeggen.

We kunnen er natuurlijk voor kiezen om op internet te zoeken naar gezaghebbende bronnen van informatie en soms kunnen we ook controleren of de informatiebronnen betrouwbaar zijn. Het is goed om zowel de bibliotheek als het internet zorgvuldig te benaderen en een aantal basisvragen in gedachten te houden (zoals die op school worden onderwezen en hieronder worden beschreven).

Voor het gedrukte woord is meestal een persoon of een organisatie verantwoordelijk en er zijn wetten die min of meer bepalen wat er gezegd mag worden. Voor internetteksten zijn er in principe soortgelijke wetten als voor het gedrukte woord, maar de verantwoordelijke persoon of organisatie is niet altijd duidelijk omdat er vaak pseudoniemen worden gebruikt, waardoor de verantwoordelijkheid in de praktijk diffuser is. In elk land is er een organisatie die internetdomeinen

beheert en via hen kan de persoon (of organisatie) achter een pseudoniem worden opgezocht en verantwoordelijk worden gesteld. Hiervoor kan echter eerst een rechterlijke uitspraak nodig zijn, zie noot 3:1.

Op school leren Zweedse kinderen van jongs af hoe ze moeten omgaan met sociale media en het internet in het algemeen. Onderstaande vragen zijn ontleend aan twee posters van het Zweedse Nationaal Agentschap voor Onderwijs, vrij vertaald, zie noot 3:2. De nadruk ligt hier op het posten op sociale media, terwijl soortgelijke vragen voor een webpagina tussen haakjes staan. In andere landen in Europa bestaan vast en zeker soortgelijke trainingen.

Vragen die je jezelf moet stellen:

1. Wie spreekt er? - (wie heeft de website gemaakt?)

- Iemand die je kent?
- Iemand die je vertrouwt?

2. Waarom spreekt de persoon? - (waarom is de webpagina gemaakt?)

- Om je iets te vertellen?
- Om je iets te laten denken?
- Om je iets te laten kopen?
- Om je te vermaken?
- Om je bang te maken?
- Om iemand te kwetsen?

3. Vraag jezelf af voordat je iets deelt - (is de webpagina betrouwbaar? Referenties?)

- Is het waar?
- Is het belangrijk voor jou? Voor anderen?
- Heb jij er iets aan? En anderen?

Het gaat dus altijd om een combinatie van drie dingen: de inhoud, de persoon en de bedoelingen achter alles wat in sociale media of op het internet wordt gepubliceerd.

Het vermogen van burgers om informatie te beoordelen en te hanteren is een hoeksteen van een democratisch land. Het Zweedse Bureau voor civiele rampen is een organisatie die tot doel heeft de samenleving te versterken en verschillende soorten crises en zelfs oorlogsgevolgen te voorkomen en aan te pakken. Zij hebben de volgende korte richtlijn voor het beoordelen van informatie gepubliceerd, zie noot 3:3.

Bronkritiek - een korte lijst van zaken waar je aan moet denken:

- Wie zit er achter de informatie? Kun je de oorspronkelijke bron vinden?
- Waarom bestaat de informatie? Denk na over hoe de informatie jouw denken en handelen kan veranderen.
- Welke informatie gebruik je en wie heeft er baat bij dat je die verspreidt?
- Hoe oud is de informatie? Is ze nog steeds relevant?
- Hoe kom je aan de informatie? Komt die uit een bron die betrouwbaar is en al eerder algemeen aanvaarde informatie heeft geleverd?
- Controleer of u dezelfde informatie uit andere bronnen kunt krijgen. Bij informatie uit slechts één bron is grote voorzichtigheid geboden. Als de informatie "te mooi is om waar te zijn" dan is dat in de regel ook zo.
- Zoek ook naar informatie die uw huidige standpunt niet bevestigt om te voorkomen dat u alleen informatie zoekt die uw huidige standpunt bevestigt.

Er is natuurlijk een overeenkomst tussen de twee lijsten met vragen.

Het is goed om zowel het internet als een bibliotheek met een kritisch oog te benaderen, maar het internet is natuurlijk veel uitdagender. Velen van ons moeten hun onderscheidingsvermogen verbeteren en de bovenstaande lijsten kunnen een uitgangspunt zijn. Het risico bestaat dat we overweldigd raken en het moeilijk vinden om de informatie te krijgen die we willen en kunnen vertrouwen. Er zijn talrijke voorbeelden van "fakenews" (nepnieuws) dat opzettelijk op het internet is geplaatst. De verantwoordelijke personen of organisaties zijn soms moeilijk op te sporen.

Wij denken dat de behoefte aan "adviseurs" of "influencers" verband houdt met het enorme en verbijsterende landschap van informatie waarmee wij allen te maken hebben, in combinatie met een zwakkere gemeenschappelijke cultuur zoals vermeld in punt 2. Er zijn veel passages in de Bijbel die spreken over de waarde van het onderscheidingsvermogen en we eindigen dit hoofdstuk met een paar regels uit een van de brieven van de apostel Paulus aan een gemeente:

Ik bid dat u meer en meer van liefde zult overvloeien, zodat u een diep geloof en inzicht in de dingen van God zult krijgen. Ik wil dat u scherp kunt onderscheiden waar het op aankomt. Dan zult u op de dag van Christus zuiver zijn, zonder dat er iets op u aan te merken is.

Filippenzen 1:9-10

4. Jezus volgen - voorbeelden uit de Bijbel

Hier kijken we in de Bijbel naar enkele passages die betrekking hebben op Jezus' oproep om "mij te volgen".

Om ons te helpen hebben we een bijbelconcordantie gebruikt en het woord "volgen" opgezocht (en we hebben een Zweedse vertaling gebruikt die enigszins afwijkt van de hieronder geciteerde Nederlandse vertaling). Er zijn ook enkele passages die ons te binnen schieten die sterk verband

houden met "volg Jezus" maar die eigenlijk niet het woord "volgen" bevatten en daarvan hebben we er een paar opgenomen. We beginnen ook met een paar teksten uit het Oude Testament waarin "volgen" voorkomt en die betrekking hebben op de tien geboden, maar ze hebben betrekking op onze eerste bredere verkenning over wat "volgen" kan zijn. Dit is ook een onderdeel van Jezus' discipelschap.

Bij de meeste citaten wordt een kort commentaar gegeven dat kort de context beschrijft. In enkele gevallen wordt ook commentaar gegeven op de interpretatie van de passage. De citaten zijn kort, en we moedigen je aan de passages op te zoeken om de bredere context te begrijpen.

Burgerlijke moed

Exodus 23:2 Als het grootste deel van de mensen iets slechts doet, doe dan toch niet met hen mee. Praat in een rechtszaak niet mee met de anderen als wat zij zeggen niet waar is.

De tekst komt voor in de context van de uitleg van de tien geboden. Het citaat staat aan het begin van de uitleg van het achtste gebod "U zult geen valse getuigenis afleggen tegen uw naaste".

Spreuken 1:10 Mijn zoon, als slechte mensen tegen je zeggen: "Doe met ons mee!" laat je dan niet door hen overhalen.

Oproep tot discipelschap

Mat 4:19-20 Hij zei tegen hen: "Volg Mij. Dan maak Ik van jullie vissers van mensen." Ze lieten onmiddellijk hun visnetten liggen en gingen met Hem mee. [Noot 4:1]

Marcus 1:17 zeer vergelijkbaar.

De context is dat Jezus in Galilea begon te verkondigen "Bekeert u. Het koninkrijk van de hemel is nabij". Bij het meer van Galilea zag hij twee broers (Simon) Petrus en Andreas en hij riep hen om hem te volgen, en dat deden ze zonder aarzelen. Al snel ontmoetten ze twee andere broers Jakobus en Johannes, en ook zij werden geroepen en gevolgd. Petrus was getrouwd (later vind je een passage waarin Jezus de schoonmoeder van Petrus geneest). Jakobus en Johannes verlieten hun vader en andere familieleden.

Commentaar: Waarschijnlijk hebben deze mensen van Jezus gehoord, maar daar wordt niets over gezegd. Daarna liep de kleine groep van Jezus en de vier eerste discipelen rond in Galilea en onderwees de mensen. De afstanden waren niet groot, dus het is dichtbij en het ligt voor de hand te denken dat ze contact hielden met hun naaste familieleden, ook al trokken ze samen met Jezus rond.

Lucas 9:57-62 Terwijl ze onderweg waren, zei iemand tegen Jezus: "Ik zal U volgen, waar U ook heen gaat." Jezus zei tegen hem: "Vossen hebben holen en vogels hebben nesten. Maar de Mensenzoon heeft geen plaats om te slapen."

Jezus zei tegen iemand anders: "Volg Mij." Maar de man zei: "Mag ik dan wachten tot ik mijn vader heb begraven?" Maar Jezus zei: "Laten de doden hun doden maar begraven. Maar jij moet de mensen over het Koninkrijk van God gaan vertellen."

Weer iemand anders zei: "Ik zal U volgen, Heer, maar ik wil eerst afscheid nemen van mijn familie." Maar Jezus zei tegen hem: "Mensen die bij het ploegen achteromkijken, zijn niet geschikt voor het Koninkrijk van God."

Matt 8:19 - zeer vergelijkbaar.

Commentaar: Hier begrijpen we dat er enige tijd is verstreken met het onderwijzen van mensen rond het Meer van Galilea en dat er meer mensen geïnteresseerd zijn geraakt. Jezus' reactie was bruusk. Mogelijk ziet hij de niet ongebruikelijke weerstand tegen verandering bij deze mensen en dat is wat hij bekritiseert. De traditie van de kerk zien we anders, want alles heeft zijn tijd en we moeten heel voorzichtig zijn om mensen tot bekering en discipelschap te dwingen. Wij zien het misschien als God die "duwt", maar onze rol is te ondersteunen en te onderwijzen. We hebben verschillende rollen. De moeite waard om over na te denken.

Matt 9:9-12 Op een keer zat Jezus met zijn leerlingen bij Matteüs thuis te eten. Er waren ook heel veel belasting-ontvangers en andere slechte mensen uitgenodigd om mee te eten. De Farizeeërs zagen dat. En ze zeiden tegen de leerlingen: "Waarom eet jullie meester met belasting-ontvangers en andere slechte mensen?" Jezus hoorde het. Hij zei tegen hen: "Gezonde mensen hebben geen dokter nodig, maar zieke mensen wél."

Marcus 2:14-17 - zeer vergelijkbaar.

Lucas 5:27-29 - zeer vergelijkbaar.

Commentaar: De naam van de tollenaar wisselt tussen: Mattheus, de zoon van Levi Alpheus en Levi. De verhalen lijken verder erg op elkaar en waarschijnlijk gaat het om dezelfde persoon.

Johannes 20:25-29 De andere leerlingen vertelden hem: "We hebben de Heer Jezus gezien!" Maar hij antwoordde: "Ik geloof het pas als ik in zijn handen de wonden van de spijkers zie. Ik wil ze met mijn eigen vingers aanraken en ik wil met mijn eigen hand in zijn zij voelen."

Acht dagen later zaten Jezus' leerlingen weer in het huis. Nu was Tomas erbij. Jezus kwam binnen, ook al waren de deuren dicht. Hij stond plotseling tussen hen in en zei: "Ik wens jullie vrede toe!" Daarna zei Hij tegen Tomas: "Kijk naar mijn handen en voel ze met je vingers. Voel met je hand in mijn zij. Wees niet langer ongelovig, maar geloof." Tomas antwoordde Hem: "Mijn Heer en mijn God!" Jezus zei tegen hem: "Geloof je pas nu je Mij hebt gezien? Wat is het heerlijk als mensen die Mij niet gezien hebben toch geloven!"

De context is dat Jezus de discipelen ontmoet vlak na de opstanding en dat zij op verschillende manieren overtuigd raken.

De centrale rol van discipelschap voor een mens

Johannes 8:12 Jezus begon weer les te geven. Hij zei: "Ik ben het licht voor de mensen. Iemand die Mij volgt, hoeft nooit meer in het donker te leven. Hij zal wandelen in het licht dat leven geeft."

Hier is Jezus in dialoog met de Farizeeën die hem ervan beschuldigen dat hij over zichzelf getuigt en dat het daarom niet geldig is, en Jezus antwoordt op deze nogal logische kritiek door te vragen hoe men destijds in het algemeen omgaat met getuigen in een rechtszaak.

Mat 16:24 Toen zei Jezus tegen zijn leerlingen: "Als je bij Mij wil horen, moet je stoppen met voor jezelf te leven. Je moet het kruis opnemen en Mij volgen."

De context is dat de discipelen beginnen te begrijpen dat Jezus de Messias is, en hij legt uit dat het zijn opdracht is om naar Jeruzalem te gaan en dat hij moet lijden. Verder onderstreept Jezus in het geciteerde vers dat discipelschap prioriteiten vereist. In het volgende vers 26 lezen we: " Wat heeft

iemand eraan om de hele wereld te winnen en toch zijn ziel te verliezen? Of wat kan iemand geven in ruil voor zijn ziel?"

Matt 19:21 Jezus zei: "Als je volmaakt wil zijn, ga dan naar huis, verkoop alles wat je hebt en geef het geld aan de arme mensen. Dan zul je een schat in de hemel hebben. Kom dan hier en volg Mij."

Marcus 10:21-22 - vergelijkbaar, maar zoek het op!

Dit verhaal gaat over de jonge, welgestelde en zorgzame man die Jezus vroeg wat hij moest doen om eeuwig leven te ontvangen. Verder zegt Jezus tegen de discipelen dat de eisen eigenlijk onmogelijk zijn en in vers 26 lezen we:

"Jezus keek hen aan en zei: 'Bij de mens is dit onmogelijk, maar bij God zijn alle dingen mogelijk.'"

Het verhaal gaat verder met de dialoog van Jezus met Petrus en de andere discipelen, zoals we begrijpen.

Mat 19:27-30 " Petrus merkte op: 'Wij hebben alles verlaten om U te volgen. Hoe staat het dan met ons?' Jezus antwoordde: 'Luister, wanneer Ik, de Mensenzoon, eenmaal op mijn schitterende troon zal zitten, zullen ook jullie op twaalf tronen zitten om recht te spreken over de twaalf stammen van Israël. Ieder die zijn huis, broers, zusters, vader, moeder, kinderen of bezittingen opgeeft om Mij te volgen, zal honderdmaal zoveel terugkrijgen. En bovendien krijgt hij het eeuwige leven. Maar vele eersten zullen de laatsten zijn, en vele laatsten de eersten.'

Marcus 10:28-31 - zeer vergelijkbaar.

Commentaar: Deze paragraaf beschrijft wat de vrucht van discipelschap is in het eeuwige perspectief en wat we ter harte kunnen nemen, is de belofte van eeuwig leven.

Johannes 21:19-22 Daarmee gaf Hij aan hoe Petrus tot eer van God zou sterven. Jezus zei nog eens nadrukkelijk tegen Petrus dat hij Hem moest volgen. Petrus keek achterom en zag dat ze door de leerling gevolgd werden die Jezus' beste vriend was en die zich tijdens de maaltijd naar Jezus toe had gebogen en Hem gevraagd had wie de verrader was. Toen Petrus hem zag, vroeg hij aan Jezus: 'En wat staat hem te wachten, Heer?' Jezus antwoordde: 'Als Ik wil dat hij blijft tot Ik terugkom, is dat niet jouw zaak. Het enige wat jij moet doen, is Mij volgen.'

De context is het laatste avondmaal.

Johannes 13:36 " Simon Petrus vroeg: 'Heer, waar gaat U dan heen?' 'Daarheen kun je mij nu niet volgen,' antwoordde Jezus, 'maar later wel.'

De context is dat Petrus vlak voor de kruisiging zijn trouw aan Jezus belijdt.

Hoe herken je echt discipelschap?

Marcus 9:38-41 Johannes zei: 'Meester, wij hebben iemand gezien die uw naam gebruikte om boze geesten te verjagen. Wij hebben hem gezegd dat dat niet mocht, omdat hij niet bij ons hoort.' Maar Jezus zei: 'Houd hem niet tegen, want iemand die in mijn naam wonderen doet, zal niet vlug kwaad van mij spreken. Wie niet tégen ons is, is vóór ons. Wie jullie een beker water geeft, omdat jullie bij mij horen, zal vast en zeker een beloning krijgen.'

In deze context onderwijst Jezus zijn discipelen over een reeks onderwerpen. Dit was voordat de discipelen werkelijk begrepen dat hij de Messias was, en dat hij de weg van het lijden zou gaan. In eerdere Zweedse vertaling is "niet bij ons hoort" vertaald met "niet volgen".

Johannes 10:4-5 Als alle schapen buiten zijn, loopt hij voor ze uit. Zij volgen hem omdat zij zijn stem kennen. Maar ze zullen zeker niet met een vreemde meegaan. Ze zullen voor een vreemde op de vlucht slaan, omdat ze zijn stem niet kennen.'

Johannes 10:27-28 - zeer vergelijkbaar.

De context is dat Jezus lesgeeft aan een grotere groep waar ook Farizeeën bij betrokken zijn, als we het goed interpreteren. Er staat ook dat men deze gelijkenis niet echt begreep.

Johannes 12:26 Als iemand mij dient, moet hij mij volgen. En waar Ik ben, moet ook mijn dienaar zijn. Als iemand mij dient, zal de Vader hem eren.

Johannes 13:34-35 Dit is een nieuwe opdracht die Ik jullie geef: heb elkaar lief. Heb voor elkaar net zoveel liefde als Ik voor jullie heb. Aan de onderlinge liefde zullen de mensen zien dat jullie mijn leerlingen zijn.'

Johannes 14:5-6 'Maar Heer,' zei Thomas, 'wij weten niet eens waar U heengaat. Hoe zouden wij dan de weg weten?' 'Ik ben de weg, de waarheid en het leven,' antwoordde Jezus, 'Ik ben de enige weg tot de Vader'.

De context is dat Jezus degenen die het dichtst bij hem staan verzamelt en spreekt over zijn naderende dood.

Het volgen van engelen

Lucas 1:28,31 De engel ging haar huis binnen en groette haar. Toen zei hij: "God heeft jou uitgekozen. God is met je." Ze schrok toen ze hem zag. Ook was ze geschrokken van zijn woorden. Ze vroeg zich af wat de engel bedoelde. De engel zei tegen haar: "Je hoeft niet bang te zijn, Maria. Want God wil goed voor jou zijn. Je zal in verwachting raken en een zoon krijgen. Je moet Hem Jezus noemen.

De context is dat Zacharia's vrouw Elizabeth hoogzwanger is geworden en in haar zesde maand wordt de engel Gabriël naar Maria gezonden en vertelt haar dat zij zwanger zal worden.

Handelingen 12:8 De engel zei tegen hem: 'Maak uw riem vast en doe uw sandalen aan.' Petrus deed het. 'Sla nu uw mantel om en kom mee,' zei de engel.

Dit is het verhaal van de gevangenneming van Petrus door koning Herodes. Verschillende andere christenen waren gevangengenomen en sommigen waren gedood. De nacht voordat Petrus berecht zou worden, kreeg hij bezoek van een engel die hem bevrijdde en hem eruit hielp. Het verhaal beschrijft hoe Petrus in het begin niet echt begreep wat er gebeurde en dacht dat het een visioen was, maar toen begreep hij dat het echt was. En Petrus beschreef het later dat het een engel van de Heer moet zijn geweest.

Commentaar: De auteur van de handelingen wordt meestal toegeschreven aan Lucas, die een van de evangeliën schreef en de arts van Paulus was, die hem op zijn reizen vergezelde. Hij schrijft op een meer nuchtere manier en moet zeker zo gelezen worden. Een gemeenschappelijk kenmerk van deze

verhalen is dat er na de aanvankelijke onzekerheid een rust ontstaat die de ontvanger sterkt en doet volgen.

Het eeuwigheidsperspectief

Openb. 14:4 " Zij zijn altijd trouw aan het Lam geweest.

Openb. 14:13 En ik hoorde een stem uit de hemel tegen mij zeggen: "Schrijf op: Wat is het heerlijk voor de mensen die vanaf dit moment sterven terwijl ze bij de Heer horen. De Geest zegt dat ze mogen uitrusten van alles wat ze gedaan en meegemaakt hebben. Ze gaan nu hun beloning krijgen voor wat ze hebben gedaan."

De context van dit verhaal zijn de drie engelen die het laatste oordeel aankondigen.

Een korte overdenking en enkele vragen ter bespreking

Als Jezus discipelen roept, moedigt hij hen eenvoudigweg aan om mee te komen. Deze mensen hadden waarschijnlijk over hem gehoord en hem misschien rechtstreeks horen onderwijzen. Er is heel weinig ruzie als Jezus discipelen roept. Wanneer Jezus de geleerde Farizeeën ontmoet, wordt er veel betoogd om tegemoet te komen aan hun kritische vragen en gaat het er vooral om hen van perspectief te doen veranderen. Uiteindelijk waren er enkele Farizeeën die zich tot Jezus keerden, maar we kunnen niet vinden waar individuele argumentatie cruciaal was.

Belangrijk is de ontmoeting tussen Jezus en de discipelen in de weken na de opstanding. Thomas vroeg om Jezus' handen en zijkant van het lichaam te mogen zien en zijn twijfel veranderde in verwondering en in de jaren die volgden werd hij toegewijd aan zendingswerk. Legendes vertellen dat hij het christelijk geloof in India verspreidde en begraven ligt in de grote stad Chenai (vroegere naam Madras).

De goed opgeleide Paulus bekeert zichzelf door de aanwezigheid van Jezus via de Heilige Geest. Voordien had hij volgelingen van Jezus vervolgd en wist op die manier van zijn leer. Het leidde tot een specifieke gelegenheid van berouw en bekering die in het boek Handelingen wordt beschreven.

Vragen om te bespreken:

1. Bij meer complexe vragen en keuzes in het leven is het redelijk om "even te proberen", en later tot besluiten, toezeggingen of beloften te komen. Geef enkele voorbeelden van dergelijke situaties waarin argumentatie niet volstaat.
2. Jezus deed moeite om te argumenteren met de Farizeeën, zoals we op een aantal plaatsen in de Evangelieën kunnen lezen. Geef voorbeelden uit het dagelijks leven waar argumentatie leidt tot verandering en meer begrip voor elkaar, en wanneer het dat niet doet.
3. Hoe goed versterken de persoon en het argument elkaar wanneer we van mening veranderen, of belangrijke keuzes maken in het leven? Wanneer is het belangrijk deze twee aspecten te scheiden?
4. Wat lijkt in de vraag met betrekking tot berouw en het volgen van Jezus op andere vragen, en wat is anders?

5. Franciscus - hoe inspireert hij ons?

Wanneer we beschrijven wie wij - de Tochtgenoten van Sint Frans - zijn, schrijven we over onze pelgrimstochten "...we proberen te leven in de geest van Franciscus van Assisi en Clara..." en we schrijven ook dat tijdens onze wandelingen "ieder van ons wordt uitgenodigd te leven in Franciscaanse eenvoud..." [Noot 5:1].

We beschrijven ook de gedachten die in de gedachten waren van de stichters van onze beweging, Joseph Folliet en René Beaughey uit Frankrijk en Franz Stock uit Duitsland.

In een folder, uitgegeven door de Zweedse tak van de Tochtgenoten van Sint Frans, staat "...Zij [d.w.z. de stichtende groep (ons commentaar)] zagen Franciscus als de dienaar van de Heer die het duidelijkst in de voetsporen van Christus trad en ons een weg wees voor ons leven." (In het Zweeds: "Man såg Franciskus som den Herrens tjänare som tydligast gick i Kristi fotspår och visade oss en väg för våra liv") [Noot 5:2].

Uit deze en soortgelijke geschriften over onze beweging begrijpen wij dat het volgen van Franciscus betekent uiteindelijk het volgen van Jezus Christus. Dit is interessant en ernstig uitdagend en zou onderwerp van interpretatie kunnen zijn. Op welke manieren volgde Franciscus Christus? Op welke manieren hebben individuen en bewegingen in de voetsporen van Franciscus getreden en hoe heeft dit zich verhouden tot het volgen van Christus?

Er is een grote hoeveelheid literatuur over Franciscus, die zijn manier van leven en prediken beschrijft. Wij kunnen zeker zijn over enkele principes die hem leidden in zijn manier van Christus volgen. Het is duidelijk dat Franciscus zoveel mogelijk in de voetsporen van Christus wilde treden, Christus navolgend. Er zijn enkele bijzondere trekken in deze navolging te herkennen, zoals armoede, gehoorzaamheid, het liefhebben van de vijand, liefde en zorg voor de schepping, naastenliefde en nederigheid. Elk van deze deugden kan natuurlijk onderhevig zijn aan verschillende interpretaties in verschillende contexten. Men moet zeker voorzichtig zijn wanneer men probeert te begrijpen wat die uitdrukkingen betekenden en wat we vandaag kunnen begrijpen en toepassen.

In de jaren na zijn dood hebben volgelingen van Franciscus verschillende delen van zijn leer benadrukt. In de moderne tijd is zijn grote liefde voor de schepping opgepikt en inspireerde hij zowel christelijke en meer seculiere personen en bewegingen.

Paus Franciscus is duidelijk sterk geïnspireerd door de heilige. De paus begint in zijn encycliek *Laudato Si'* [noot 5:3] te verwijzen naar de bekende hymne van Franciscus, *Canticle of the Creatures*, die begint met

*"Lof zij u, mijn Heer, door onze zuster, Moeder Aarde, die ons onderhoudt en regeert,
en die verschillende vruchten voortbrengt met gekleurde bloemen en kruiden".*

Paus Franciscus nam de naam van de heilige voor "...leiding en inspiratie..." [Noot 5:4]. Ook Sint Franciscus heeft miljoenen mensen geïnspireerd als rolmodel voor wat het is om Christus te volgen. Er zijn echter eigenschappen die de meeste mensen, althans tegenwoordig, moeilijk te begrijpen en te volgen vinden, bijvoorbeeld het extreem ascetisch leven dat Franciscus praktiseerde. Dit veroorzaakte ernstige gezondheidsproblemen en we hebben moeite te begrijpen hoe dit een heilzame manier kan zijn om Christus te volgen.

Maar er zijn vele andere kenmerken in de manier waarop Franciscus Christus volgde die ons kunnen inspireren. In het volgende gaan we wat dieper in op mogelijke manieren om Franciscus vandaag de dag na te volgen. We kiezen twee van de bekende deugden die voor hem belangrijk waren. De eerste is armoede en de tweede liefde en zorg voor de schepping.

Armoede. Wat betekent het om vandaag in armoede te leven? We moeten hier voorzichtig zijn en benadrukken dat wanneer we het over armoede hebben, het een relatieve maatstaf is. Velen van ons, ook al leven we in het "rijke deel van de wereld", leven niet in overvloed. Armoede is niet iets dat aan een ander kan worden opgelegd. In armoede leven is op zich normaal gesproken geen goede zaak. Maar velen van ons kunnen manieren bedenken om in eenvoud te leven. Dat kan zoiets simpels betekenen als minder dingen om ons heen hebben of minder van ons geld uitgeven aan activiteiten die duur zijn. Maar hier willen we aansluiten bij wat we eerder hebben geschreven over tijd besteden aan bijvoorbeeld het volgen van verschillende *influencers* op sociale media. Misschien kunnen we hier een vorm van "ascetisme" en eenvoud vinden in de opname van informatie en diverse visuele of auditieve prikkels.

Het volgen van Franciscus op deze weg van eenvoud zou een protest kunnen zijn tegen de "normale" manier van leven met uren per dag gewijd aan de consumptie van media die in plaats daarvan voor andere doeleinden zouden kunnen worden gebruikt (stilte, samenzijn met vrienden, wandelen in het bos, bidden, een telefoontje plegen of een bezoek brengen aan een vriend die zich eenzaam voelt...). Er zijn tegenwoordig zoveel eenzame mensen in de gemeenschap. [Noot 5:5]

Zorg voor de schepping. Rond 1970, toen het bewustzijn groeide over de aantasting van het milieu door de mens, ontdekten veel mensen Franciscus en zijn warme relatie tot de schepping - de hele natuur. Soms werd beweerd dat Franciscus in zekere zin een vergelijkbaar perspectief had als de huidige ecologische visie. Maar, vergeleken met de hedendaagse opvattingen, had Franciscus een breder perspectief in die zin dat hij de schepping zag in het licht van zijn geloof in God. De schrijver Warren G. Hansen uit Chicago schrijft in 1971:

"... Franciscus zag een innerlijke en hogere samenhang in de schepping, een waarneming die de visie van de ecooloog overtreft. Franciscus voelde dat alle geschapen dingen van God komen en, zoals hijzelf, afhankelijk zijn van God. In dit perspectief zijn alle geschapen dingen leden van Gods grote familie. Daarom is het volgens Franciscus een plicht voor de hele schepping om God te loven, ieder op zijn eigen speciale manier. Het is belangrijk te benadrukken dat wij mensen deel uitmaken van de schepping, niet alleen zoals de ecooloog ons beschrijft, maar ook zoals Franciscus het bedoelde.

Franciscus probeerde eerbied voor al het geschapene te stellen boven de menselijke totale overheersing van de schepping...". [Noot 5:6]

De erkenning van Franciscus als rolmodel voor veel mensen die actief zijn in de milieubeweging werd ondersteund toen Franciscus in 1979 door paus Johannes Paulus II heilig werd verklaard als beschermheilige van de ecologen. Later schreef Jan J. Boersema, een wetenschapper in milieuwetenschappen en filosofie, een uitgebreide tekst over wat we weten van Franciscus' visie op de natuur. Verder analyseerde hij de redenen voor de heiligverklaring van Franciscus als patroon van de ecologen. Een belangrijk aspect en inspiratiebron, concludeert Boersema, is de deugd van Franciscus om in materiële eenvoud te leven. [Noot 5:7]

In dezelfde geest schrijft paus Franciscus dat Sint Franciscus "... ons helpt te zien dat een integrale ecologie vraagt om openheid voor categorieën die de taal van de wiskunde en de biologie overstijgen en ons meenemen naar de kern van wat het is om mens te zijn...". De paus schrijft verder dat voor Franciscus "...elk scheepsel een zuster is die met hem verbonden is door banden van genegenheid...". [Noot 5:8].

Misschien kan dit een uitgangspunt zijn om Franciscus te volgen in zijn manier van leven in solidariteit met en eerbied voor de hele schepping. Dit zou een ommekeer betekenen van veel van de huidige manieren van dominantie over de natuur naar een meer nederige manier om onze plaats in de schepping te zien. Als we, geïnspireerd door Franciscus, onze banden van genegenheid met alle schepselen ontdekken, kunnen we worden aangemoedigd om te doen wat we kunnen om onze medeschepselen voor uitsterven te behoeden. En we kunnen proberen niet verder bij te dragen aan de milieuschade die onze menselijke zusters en broeders dwingt klimaatvluchtelingen te worden.

In dit hoofdstuk hebben we de nadruk gelegd op twee manieren waarop Franciscus ons vandaag kan inspireren. Elk van deze zijn navolging waard, maar we hebben ook gezien dat deze deugden elkaar ondersteunen. Onze liefde en zorg voor de schepping kunnen ons inspireren tot een leven in materialistische eenvoud. Ook is een leven in eenvoud, naast andere goede dingen, goed voor het milieu.

6. Historische personen met veel volgelingen die de idealen van Franciscus weerspiegelen.

Wij denken dat lezen over het leven van anderen een beter inzicht geeft in levenskeuzes en van grote waarde kan zijn als inspiratie in ons eigen leven. Hier noemen we een groep bekende personen die enkele van de idealen van Sint-Franciscus uitbeelden. Er is veel geschreven over deze mensen en in de naslagwerken geven we enkele aanknopingspunten. Hun verhalen gaan meer over eerbied voor hun naasten, gecombineerd met een eenvoud van leven en zorg voor de schepping, dan over het rechtstreeks volgen van Franciscus. Ze vinden als het ware de ervaring van Franciscus opnieuw uit en op hun oude dag vertonen ze gelijkenis met Franciscus.

De eerste vier personen zijn internationaal bekend en worden door velen beschouwd als hedendaagse volgelingen van Franciscus. Hun leven en werk beschreven in een klein Zweeds boekje uitgegeven ter gelegenheid van de 800ste geboortedag van Franciscus. [Noot 6:1].

Friedrich von Bodelschwingh (1831-1910): Hij werkte onder armen en zieken en zag het belang van dagelijkse activiteit en werk. Hij hield zich vooral bezig met mensen die aan epilepsie leden. Hij stichtte en leidde de Bethel-gemeenschap. In latere jaren werd hij lid van het Duitse parlement en kon hij zijn ideeën en ervaringen verspreiden.

Wilson Carlile (1847-1942): Hij werd een toegewijd christen na een economische crash van zijn textielbedrijf. Later richtte hij de Church Army in Engeland op en leidde deze. Hij en zijn volgelingen stonden bekend om hun grote geduld met mensen op straat die hen eerder tegenwerkten en belachelijk maakten, maar zich later tot het christelijk geloof bekeerden.

Albert Schweitzer (1875-1965): Hij werkte onder Afrikaanse mensen dicht bij de evenaar en combineerde medische hulp met missiewerk. Zijn basis was in Lambarene. Hij was ook een bekend organist en een kenner van de muziek van Bach. Samen met zijn vriend Albert Einstein probeerde hij de kernwapenwedloop te stoppen. Hij kreeg de Nobelprijs voor de Vrede in 1954.

Moeder Theresa (1910-1997): Zij werkte onder de armen en zieken in Calcutta in India. Ze stichtte een klooster en paste de regels van Franciscaanse kloosters aan. Haar werk gaat door en is internationaal geworden en er zijn 4500 nonnen in 133 landen. Ze kreeg de Nobelprijs voor de Vrede in 1979.

Twee personen die centraal staan in de oprichting en de begintijd van onze eigen beweging zijn Joseph Folliet en Franz Stock. Onze beweging werd opgericht in 1927 in Frankrijk en ongeveer 20 mensen kwamen bijeen voor de eerste pelgrimstocht.

Joseph Folliet (1902-1973): Hij werkte als professor in de sociale wetenschappen in Lyon, en in latere jaren werd hij priester. Sociale vraagstukken interesseerden hem, en hij probeerde een brug te slaan tussen mensen met verschillende achtergronden. Als leek werd hij in 1962 door paus Johannes XXIII opgeroepen om deel te nemen aan het 2e Vaticaans Concilie.

Franz Stock (1904-1948): Hij werkte tijdens de tweede wereldoorlog met krijgsgevangenen. Zowel voor als na de oorlog hield hij zich bezig met het bevorderen van vriendschap tussen Franse en Duitse jongeren. Paus Johannes Paulus II noemde tijdens zijn bezoek aan Duitsland in 1981 zijn naam samen met de namen van grote heiligen uit de Duitse geschiedenis.

Tenslotte vier internationaal zeer bekende personen die zich hebben ingezet voor vrede en burgerrechten. Wij denken dat zij ook iets weergeven van de idealen van Franciscus waar wij ons op richten: eenvoud en zorg voor de schepping.

Dag Hammarskjöld (1905-1961): De secretaris-generaal van de VN 1953-61. Hij was betrokken bij de hervorming en versterking van de VN en introduceerde de VN-vredestroepen. In latere jaren was hij persoonlijk betrokken bij vredesonderhandelingen in verschillende internationale crises. Hij kwam om bij een vliegtuigongeluk tijdens vredesonderhandelingen in het Congo-conflict. Zijn beknopte en poëtische privé-dagboek "Vägmärken" (Engels: "Markeringen") werd enkele jaren na zijn dood gepubliceerd en is nog steeds te koop. In Zweden was hij actief in het bestuur van de Zweedse Toeristenbond (STF) die mensen promootte om zowel in de Zweedse Alpen als op het platteland in het hele land te wandelen en in eenvoudige huisjes te wonen. [Noot 6:2]. Hij kreeg in 1961 postuum de Nobelprijs voor de Vrede.

Mahatma Gandhi (1869-1948): Een Indiase advocaat die na 21 jaar in Zuid-Afrika terugkwam naar India 1915 en geweldloze campagnes voor burgerrechten organiseerde. Hij leefde een eenvoudig, ascetisch leven en hij en zijn ideeën werden wijd verspreid in India. In 1947 werd India onafhankelijk. Begin 1948 werd hij vermoord door een Indiase extremist. Hij werd meerdere malen genomineerd voor de Nobel Vredesprijs. Dit jaar koos het comité er echter voor om niemand de prijs te geven. [Noot 6:3].

Nelson Mandela (1918-2013): Opgelid en werkzaam als advocaat raakte hij al vroeg betrokken bij de antiapartheidsbeweging in Zuid-Afrika. Na 27 jaar gevangenis keerde hij terug en wist in samenwerking met president de Klerk de apartheid te stoppen en een nieuwe grondwet in het land te brengen. Nelson Mandela werd toen president. Het land was vele malen dicht bij een burgeroorlog, maar dit kon worden voorkomen en Mandela en de Klerk deelden de Nobel Vredesprijs in 1993.

Desmond Tutu (1931-2021): Priester en later bisschop van de Anglicaanse kerk in Johannesburg in Zuid-Afrika. Hij was betrokken bij de antiapartheidsbeweging en benadrukte het belang van geweldloosheid in het protestwerk. De belangrijke "Waarheids- en Verzoeningscommissie" werd door de nieuwe regering ingesteld en Desmond Tutus was de benoemde voorzitter. [Noot 6:4]. Hij kreeg de Nobel Vredesprijs in 1984.

Biografische informatie over deze personen kan je op internet vinden via:

- Britannica - <https://www.britannica.com/>
- Wikipedia - <https://en.wikipedia.org/>
- Nobelprijs - <https://www.nobelprize.org/>

Voor enkele personen hebben we wat extra informatie toegevoegd in de noten.

7. Slotopmerkingen

Het doel van dit document was na te denken over enkele aspecten van het begrip "volgen" en meer bepaald vanuit het perspectief van de Tochtgenoten van Sint Franciscus. Het is een interessante maar uitdagende taak geweest en er zijn veel aspecten die we niet hebben kunnen behandelen. Wij hopen echter dat deze tekst van nut kan zijn voor degenen die onze ideeën verder zullen ontwikkelen en verfijnen. Wij denken aan de organisatoren van het internationale hoofdstuk, van nationale hoofdstukken en seminars en van de groep die activiteiten voor de internationale pelgrimstocht zal voorbereiden. Als de tekst kan inspireren tot verdere studies en discussies tussen individuen en groepen, zouden we blij zijn.

Tot slot willen de auteurs AnnSofi Danielsson en Birgitta Jansson bedanken voor hun opmerkingen en correcties van de tekst.

8. Referenties en aantekeningen

Noot 2:1

Dag Hammarskjöld (geboren 29 juli 1905, Jönköping, Zweden - overleden 18 september 1961, nabij Ndola, Noord-Rhodesië [nu Zambia]), Zweeds econoom en staatsman die als tweede secretaris-generaal (1953-61) van de Verenigde Naties (VN) het prestige en de doeltreffendheid van die organisatie vergrootte. Hij kreeg postuum de Nobelprijs voor de vrede in 1961.

Bron: Britannica, De redactie van de Encyclopedie. "Dag Hammarskjöld". Encyclopedia Britannica, 14 sep. 2022, <https://www.britannica.com/biography/Dag-Hammarskjold> Accessed 6 January 2023.

Noot 2:2

Een uitgebreide beschrijving van de economische mechanismen achter de ontwikkeling van de sociale media is te vinden in Zuboff, Shoshana, *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power* (New York: Public Affairs, 2019).

Noot 2:3

Er is enig onderzoek gepubliceerd over hoe sociale media het belangrijkste instrument zijn voor het verspreiden van desinformatie en wantrouwen in gevestigde instellingen en traditionele media. Een boek dat

met name de functie van Facebook in dit opzicht beschrijft is: Vaidhyanathan, Siva, Antisociale media: How Facebook Disconnects Us and Undermines Democracy (New York: Oxford University Press, 2018).

Noot 3:1

Persoonlijke communicatie met perscommunicatiemedewerker Olle Hallberg van Internetstiftelsen.
<https://internetstiftelsen.se/domaner/vem-tar-ansvar-for-innehall-pa-natet/>

Geraadpleegd op 23 januari 2023.

Noot 3:2

Zweeds Nationaal Agentschap voor Onderwijs - twee internetpagina's (in het Zweeds) met posters over vragen die je jezelf moet stellen over wat je ziet op het internet in het algemeen en in het bijzonder gericht op sociale media. Beide hebben een vergelijkbare inhoud.

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d1f2/1553967871709/pdf3925.pdf>

<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d1e4/1553967867545/pdf3924.pdf>

Geraadpleegd op 23 januari 2023.

Noot 3:3

Het Zweedse bureau voor psychologische verdediging. De genomen poster is te vinden in de eerste link en je hebt hier ook een kortere Engelse versie beschikbaar. De tweede link bevat zowel tekst als een kortere video in het Zweeds en het Engels.

<https://www.mpf.se/vart-uppdrag/> Geraadpleegd op 23 januari 2023.

<https://www.bliintelurad.se> Geraadpleegd op 23 januari 2023.

Noot 4:1

Er is interessante archeologie rond de stad Kafarnaum aan het Meer van Galilea, waar Petrus zou hebben gewoond. Het artikel geeft een idee van hoe het er destijds kan hebben uitgezien.

<https://www.christiantoday.com/article/capernaum-and-the-house-of-peter-what-we-can-and-cant-say-about-it/132985.htm/> Accessed 23 January 2023.

Noot 5:1

Van de Engelse versie van de website Pilgrims of Saint Francis. <https://pellegrinifrancesco.eu/en/who-are-we/> Accessed January 4, 2023.

Noot 5:2

Uit een folder van de Zweedse afdeling van De Tochtgenoten van Sint Frans (Franciskanska Pilgrimsrörelsen).

Noot 5:3

Encyclische brief Laudato Si' van de heilige vader paus Franciscus Over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis <https://www.laudatosi.org/the-letter/> gedownload 2022-12-05.

Noot 5:4

Encycliek Laudato Si' van de heilige Vader Paus Franciscus Over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis (10).

Noot 5:5

De ideeën in dit deel zijn geïnspireerd door een Zweedse theoloog Patrik Hagman in zijn boek Skapad skapare (Geschapen schepper), Spricka förlag, 2021.

Noot 5:6

Het (door ons vertaalde) citaat is ontleend aan een Zweeds boek, Bengt Ingmar Kihlström, Franciskanska perspektiv. De oorspronkelijke bron is te vinden in Warren G Hansen, St. Francis of Assisi, patron of the environment, Franciscan Herald Press; First Edition, 1971.

Noot 5:7

Jan J. Boersema, Waarom is Franciscus van Assisi de beschermheilige van ecologen? Science & Christian Belief, Vol 14, No 1 (2002).

Noot 5:8

Encycliek Laudato Si' van de heilige vader paus Franciscus Over de zorg voor ons gemeenschappelijk huis (11).

Noot 6:1

In het Zweedse boek "De gav sig själva" (Eng. "Zij gaven zichzelf") portretteert de Zweedse priester Herman Schlyter in Malmö de heilige Franciscus en de vier hier genoemde personen. Hij ontving Albert Schweizer en Moeder Theresa zelf toen deze Malmö en Zweden bezochten. Het boek werd in 1982 gedrukt door SkeabVerbum en is niet meer voorradig, maar waarschijnlijk wel te vinden in bibliotheken.

Noot 6:2 Dag Hammarskjöld <http://dhbackakra.se/en/home> Toegang 23 januari 2023.

Noot 6:3 Mahatma Ghandi

<https://www.nobelprize.org/prizes/themes/mahatma-gandhi-the-missing-laureate/>

Geraadpleegd op 23 januari 2023.

Noot 6:4 Desmond Tutu

<https://www.sahistory.org.za/article/tutu-and-his-role-truth-reconciliation-commission>

Geraadpleegd op 23 januari 2023.